

સુમુલ સેતુ

અંક નં. ૦૦૨
ફેબ્રુઆરી – ૨૦૨૧

સંઘની ૬૮ મી વાર્ષિક સાધારણ સભા યોજાઈ

વર્ષ ૨૦૧૯-૨૦૨૦ ની ૬૮ મી વાર્ષિક સાધારણ સભા કોવીડ - ૧૯ ની ગાઈડ લાઈન મુજબ વર્ચ્યુઅલ - ઓનલાઈન સુમુલ ડેરી, સુરતના ઓડીટોરીયમ ખાતે તેમજ જુદા જુદા ૧૩ લોકેશન સાંકળીને સુમુલ ડેરી ના પ્રમુખશ્રી માનસિંહ ભાઈ કે. પટેલની અધ્યક્ષતામાં યોજવામાં આવી હતી.

સાધારણ સભામાં દિવંગતો ને શ્રદ્ધાંજલી આપ્યા બાદ એજન્ડા મુજબના કામો પુર્ણ જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા.

સાધારણ સભામાં સુમુલના અધ્યક્ષ અને સભાના અધ્યક્ષશ્રી માનસિંહ ભાઈ પટેલે જણાવ્યું હતું કે વૈશ્વીક કોરોના મહામારીના કપરા કાળમાં આપણી દૂધ સહકારી પ્રવૃત્તિને કોઈપણ પ્રકારની તકલીફ પડી નથી પરંતુ આ કપરા કાળમાં આપણો વ્યવસાય વધુ વિકસનો તેમજ વિશ્વ કક્ષાએ આપણા આ સહકારી ધોરણે કાર્યરત વ્યવસાયની વિશ્વસનીયતા વધવા પામેલ છે.

ગામની દૂધ મંડળી કક્ષાએ દૂધ એકત્ર કરવું, ઢંડુ કરવું, દૂધ ટેન્કર મારફત દૂધ સંઘમાં લાવવું, સંઘ ખાતે પ્રક્રિયા, પ્રોસેસ અને પેકીંગ કરી ગ્રાહકોને સુદૃઢ વેચાણ વ્યવસ્થા થકી વિતરણ કરવું, આપણા પશુઓની અવિરત સારવાર સેવા, સુમુલ દાણ વિતરણ વ્યવસ્થા, દૂધ મંડળી કક્ષાએ સંકમણ થી બચવા જરૂરી માહીતી, માર્ગદર્શન, સેનીટાઇઝર પુરા પાડવા, સભાસદો એ બેંકમાં નાણા ન લેવા જતા મંડળી ખાતે થી જ દૂધના નાણાંની ચુકવણી જેવી આપણા વ્યવસાયને જરૂરી હોય તેવી તમામ પ્રવૃત્તિઓ કે જરૂરીયાતો “આપણા માટે આપણા વડે અને આપણા ઝારા” આપણે પોતે જ બનાવેલી પદ્ધતિ થી મેળવી શક્યા જેને પરિણામે વિશ્વના તમામ ઉદ્ઘોગો, વ્યવસાયો બંધ હતા કે તેને વિપરીત અસર થયેલ છે જ્યારે આપણો સહકારી ધોરણે કાર્યરત દૂધ વ્યવસાય કોઈપણ મુશ્કેલી વિના અવિરત કાર્યરત રહ્યો, ધબકતો રહ્યો અને તેની નોંધ વિશ્વ લેવલે લેવામાં આવેલ છે.

એવું કહીયે તો પણ ખોટું નથી કે આપણી આ પ્રવૃત્તિની તમામ જરૂરીયાતો મેળવલા કે પુરી પાડવા આપણું માળખું ખુલ જ સક્ષમ રહ્યું છે. આપણે કોઈના પર આધાર ન રાખતા સાચા અર્થમાં “આત્મ નિર્ભર” બન્યા છીએ. અન્ય કોઈના પર નિર્ભર રહ્યા નથી એટલે જ આ સફળતા આપણે હાંસલ કરી આપણો વ્યવસાય વધુ કાર્યક્ષમ બની શક્યો છે.

આવનારા દિવસોમાં આપણા વ્યવસાયના જુદા જુદા ક્ષેત્રોમાં હજુ પણ વિશેષ રીતે “આત્મ નિર્ભર” બનાવું ખુલ જ જરૂરી છે અને તે આપણા સૌના આ વ્યવસાય માટે ખુલખ ફાયદાકારક સાભિત થાય તેમ છે.

આપણો દૂધ વ્યવસાય એ ગામડાના કોઈપણ વ્યવસાય કરતા સર્વોત્તમ અને ચર્ચિયાતો વ્યવસાય સાભિત થયેલ છે અન્ય વ્યવસાયમાં દરેક કામગીરીમાં આપણે અન્ય કોઈ પર જેવી કે ખરીદી, વેચાણ, ભાવ પર આધાર રાખવો પડે છે જ્યારે આપણા વ્યવસાયમાં આ તમામ બાબતે આપણે “આત્મ નિર્ભર” બન્યા છે.

પશુપાલન વ્યવસાયનું નવુ “સ્ટાર્ટ અપ”

આપણા દરેક ગામડાના આપણા સૌ પશુપાલકો આ ક્ષેત્રમાં પુરુણ વિશ્વાસ, અનુભવ, વૈજ્ઞાનિક ધારા ધોરણ અને ગણતરી પૂર્વક નું આયોજન કરી વ્યવસાય કરવામાં આવે તો આપણા આ વ્યવસાયમાં જે જે સુધારા ના ક્ષેત્રો છે તેની પુર્તા / અમલી બનાવવામાં આવે તો હાલના આપણા જે દૂધાળા પશુઓ છે તેની ઉત્પાદકતા, પ્રજનન ક્ષમતા ના વૈજ્ઞાનિક ધારાધોરણ મુજબના કાર્યક્રમોના અમલ થી દૈનિક ૨.૫ થી ૩ લાખ લીટર દૂધ ઉત્પાદન વધારાનું મેળવી શકીએ તેવી શક્યતાઓ રહેલી છે બસ આપણે સૌ આપણા વ્યવસાયના સુધારાના ક્ષેત્રો ઓળખીને અને તેનાં સામુહિક અમલીકરણ થકી આપણે આ વિશેષ આવક મેળવી શકીએ તે દિશામાં આપણે સૌ સહીયારા પ્રયત્નો કરી તેને આવનારા દિવસોમાં સાકાર કરવા લાગી જઈએ.

વર્ષ ૨૦૧૮ - ૨૦ ના વર્ષમાં કુલ ૧૦૮૮ કાર્યરત દૂધ મંડળીઓ અને ૧,૭૪,૧૩૧ દૂધ ભરતા દૂધ ઉત્પાદકોના “સુમુલ પરિવાર” એ વર્ષ દરમ્યાન કુલ ૪૬ કરોડ લીટર દૂધ અને ૧૮૪૭ કરોડની ઘર બેઠા દૂધની આવક મેળવી છે. આપણી આ આવકમાં ઉત્તરોત્તર વધારો કરવા આપણે સહીયારા પ્રયત્નો કરી આપણે આપણા સફળ થયેલ દૂધ વ્યવસાય થકી વધ્ય “ આત્મ નિર્ભર ” બનીએ એવો સફળ સંકલ્પ કરીએ.

આ પ્રસંગે એ.પી.એમ.સી. સુરતના પ્રમુખશ્રી રમણભાઈ પટેલ તથા સુરત જિલ્લા સહકારી સંઘના પ્રમુખશ્રી ભીખુભાઈ જ. પટેલએ તેમના વક્તવ્યમાં સહકારી માળખાની તથા સુમુલ ની કામગીરી બિરદાવી હતી.

આભાર વિધિ સંઘના ઉપપ્રમુખશ્રી રાજુભાઈ પાઠકએ કરી હતી.

આપણા પશુપાલન વ્યવસાયમાં વૈજ્ઞાનિક ધારાધોરણ અને અનુભવના આધારે નવી નવી પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવામાં આવે છે.

આપણા સંઘના કાર્ય વિસ્તારના ભડભૂલ દૂધ ઉ.સ.મં.લી. તા. ઉચ્છ્વલ જી.તાપી ના સભાસદ શ્રી રમેશભાઈ હોળીયાભાઈ માવચી એ આપણા “સુમુલ પરિવાર” માં આ વ્યવસાયમાં એક નવી પહેલ કરી વ્યવસાયની પાયાની કામગીરી હાથ ધરી સૌને નવો રાહ ચીદ્યો છે.

અન્યાસ ઓછો છે પરંતુ ખેડૂત, શાકભાજી વેચવી અને પશુપાલન કરવાથી તેઓ એક ચોકકસ ગણતરી પૂર્વક તેમણે આ કામગીરી અપનાવી છે. તેમણે વિચાર્યુ કે ખેતી ની જમીન ખરીદી ફરી આવક વધારી શકાય તેમ નથી પરંતુ ખેતી સાથે શાકભાજી નું ખરીદી અને વેચાણ થકી આવક વધારી શકાય તેવું વિચારી તેઓ આ કામગીરી પણ કરે છે.

સંયુક્ત કુટુંબ અને તેમની નવી પેટી ને કોઈ કામગીરી આપવી પડશે તેમજ આવક પણ વધારવી પડશે તેવા વિચારોના મનોમંથનના અંતે તેમનો અનુભવ સિદ્ધ થયેલ પશુપાલન વ્યવસાય ના નવા ક્ષેત્રમાં પહેલ કરી.

દોટ વર્ષ પહેલા તેમણે રૂ. ૧,૦૩,૦૦૦ માં ૧૦ પાડી ખરીદી કરી ખેતરમાં શેડ બનાવી ઉછેર શરૂ કર્યો. ત્યાર બાદ રૂ. ૬૫૦૦૦ માં પ પાડી ખરીદી અને એક પાડી ઘરની એમ હાલ કુલ ૧૬ પાડીઓનો ઉછેર શરૂ કર્યો છે.

આ નવાજ અભિગમ નો અમલ કરવા માટે રમેશભાઈ ને પુછતા તેમણે જણાવ્યું કે મારી પાસે એટલી મોટી રકમ નથી કે હું ૧૬ ભેંસ ખરીદી શકું. આ ઉપરાંત અમારા સંયુક્ત પરિવાર ઝારા ખેતરના જ ચારા / પાણીમાં જ દેખરેખ રાખવાથી ૩.૫ વર્ષમાં ભેંસ બની જાય છે અન્ય જિલ્લામાંથી ભેંસ લાવીએ તો ત્યાંનો ઉછેર હોય છે જ્યારે આમાં આપણા ઘર આંગણે જ ઉછેર થાય છે. વેચાણથી રૂ. ૮૦૦૦૦ જેટલી કિંમતથી ભેંસ ખરીદવાની થાય છે જ્યારે આપણા ઘર આંગણે રૂ. ૬૦૦૦૦ સુધીમાં ખર્ય માં તૈયાર થાય છે.

આ બાબતે રમેશભાઈ એ જણાવ્યું કે આ રીતે પાડીનો ઉછેર કરવાથી ઓછા ખર્ચ ઘરે બેઠા ભેસ મળે તેજ સાચો નફો છે.

પશુપાલકો આપણે પણ આ બાબતે વધુ ધ્યાન કેન્દ્રીત કરીએ. પશુ ખરીદી માટે આપણે સૌ હંમેશા મહેસાણા, બનાસ કે કચ્છ તરફ ખરીદી કરવા જઈએ છીએ ત્યાંના પશુપાલકો આપણા કરતા એક કદમ આગળ છે તેઓ મંડળીમાં કેટલું દૂધ ભરે છે તેની અન્ય પશુપાલકો સાથે ચર્ચા નથી કરતા પરંતુ તેઓના પહેલા પ્રશ્ન એ હોય કે તમે કેટલી વેરી ? (ભેસ કે ગાય) અને તેઓ જે વધારે પશુ વેચાણ તે વધુ નફો મેળવનાર પશુપાલક ગણાય છે. તો ચાલો આપણે પણ દૂધ મંડળીમાં દૂધ ભરવા કરતા જે લોકો ને ખાસ કરીને ભણેલા અને દરરોજ દૂધ કાઢી મંડળીમાં આપવું તેના કરતા ફક્ત રમેશભાઈ ની જેમ ફક્ત પાડી / વાછરડી નો ઉછેર કરી ભેસ કે ગાય બને એટલે તેમનું વેચાણ કરવાને વ્યવસાય બનાવીએ અને પ્રતિ પાડી / વાછરડી ૨૫ થી ૩૦ હજાર રૂપિયા ની આવક નિયમિત દર વર્ષે મેળવીએ.

ટૂંકમાં દર વર્ષ ઓછામાં ઓછા ૧૦ બરચા નો ઉછેર કરીએ અને દર વર્ષ ૧૦ બરચા ઉમેરતા જઈએ તો આવનારા ૩ વર્ષ બાદ દર વર્ષ ૮ થી ૧૦ લાખ રૂપિયા મેળવતા જઈએ, ન દૂધ કાઢવાનું કે ના રજ કલાક તબેલામાં હાજરી પરંતુ સચોટ સુપરવિઝન થકી આ ક્ષેત્રમાં આપણા વિસ્તારના ઉત્સાહી અને ઓછી મહેનતે આવક વધારવા રમેશભાઈ એ અપનાવેલ આ નવા “સ્ટાર્ટ અપ” ને આપણે પણ અપનાવીએ.

સુમુલ ડેરી છારા પણ હાલ પાડી / વાછરડી ઉછેર માટે નિયમોનુંસાર પ્રતિ પાડી / વાછરડી કુલ રૂ. ૩૭૪૫ જેટલી સહાય મળવાપાત્ર હોય છે એટલે પ્રતિ પાડી / વાછરડી આપણે નફો પણ ગણી શકાય. તો ચાલો આપણે વિસ્તારમાં રમેશભાઈ જેવા વધુમાં વધુ નવું “સ્ટાર્ટ અપ” કરનાર પશુપાલકો જોડાય ને નવી પહેલ કરી આપણી આવક વધારીએ.

પશુની ઉત્પાદકતાનો મુખ્ય આધાર તેનો આહાર

આપણો વિસ્તાર એ સામાન્ય રીતે શેરડી ઉગાડતો અને બાકીના વિસ્તારમાં મુખ્યત્વે ડાંગર ઉગાડતો વિસ્તાર છે. જે તે વિસ્તારમાં આપણા પશુઓને રોજબરોજ ના ખોરાકમાં શેરડીની ચીમડી કે ડાંગરના પૂલેટીયા મુખ્ય ચારા તરીકે આપવામાં આવે છે આ ઉપરાંત દર વર્ષ સંધ્ય છારા દૂધ મંડળીઓની માંગણી મુજબ વેચાણથી ૨૦૦૦ ટન જેટલા ડાંગરના પૂલેટીયા કે સુકુ ધાસ વેચાણ થી પુરુ પાડવામાં આવે છે.

ક્રમ	ચારો	ફેટ ટકા	પ્રોટીન ટકા	પ્રતિ કિલો ભાવ રૂ.
૧	ડાંગરનું પરાર	૧.૫	૪	૭.૬૦
૨	શેરડીની ચીમડી લીલી	૧	૩	૩.૦૦
૩	સુકુ ધાસ	૧.૦	૪.૫	૬.૦૦
૪	સુમુલ ફોડર બ્લોક (સુકા ધાસ ચારાનો વિકલ્પ)	૦.૭૫	૫	૧૪.૪૮
૫	સુમુલ ફીડ બ્લોક (ગોંડ)	૨	૬	૧૬.૦૦
૬	સુમુલ ફીડ બ્લોક (પોંગક)	૨.૫	૧૨	૧૬.૩૧

આપણા પુણ્ઠ દૂધાળા પશુને દરરોજ તેના શરીરના વજન ના ૨.૫ થી ૩ ટકા દ્રાય મેટર (સુકા તત્વો) જોઈએ. એટલે કે ૪૦૦ કિલો પશુનું વજન હોય તો તેને ૧૦ થી ૧૨ કિલો સુકા તત્વો જોઈએ. આ કુલ સુકા તત્વો પૈકી ફેટ ૨.૫ ટકા એટલે કે ૨૦૦ થી ૨૫૦ ગ્રામ ફેટ જોઈએ. જ્યારે ૧૫ ટકા ફૂડ પ્રોટીન એટલે કે ૧.૫ થી ૨ કિલો ફૂડ પ્રોટીન ની દરરોજ જરૂરીયાત રહે છે.

આપણે દરરોજ જે સુકો કે લીલો ચારો આપીએ તેમાંથી ઉપરોક્ત ધારાધોરણ મુજબ પશુને ફેટ અને ફૂડ પ્રોટીન પુરતા પ્રમાણમાં મળી રહે છે કે કેમ તે ખુબ જ અગત્યનું છે. જો પશુને તેના દરરોજના પોંગક તત્વો મુજબનો ચારો મળી રહે તો તેની દૂધ ઉત્પાદકતા, પ્રજનન ક્ષમતા, વૃદ્ધિ દર, રોગ પ્રતિકારકતા જળવાઈ રહેવાથી આપણે વધુ વળતર મેળવી શકીએ છીએ.

આપણા સંધ્ય છારા સુકા ધાસચારા ના વિકલ્પ તરીકે સુમુલ ફોડર બ્લોક ઉત્પાદિત કરી વેચાણ થી પુરા પાડવામાં આવે છે.

સુમુલ ફોડર બ્લોકમાં મીલેટ બ્રાન, મોલાસીસ, કેલ્સાઈટ પાવડર, મીહુ, સોયાબીન, ચાણાનું ગોતરમાંથી બનાવવામાં આવે છે.

સામાન્ય રીતે ૧૦ લીટર દૂધ આપતા પશુને રોજનું ૬ કિલો સુમુલ ફોડર બ્લોક આપવું હિતાવહ છે.

આપણા વિસ્તારની ઘણી દૂધ મંડળીઓ છારા નિયમિત સુમુલ ફોડર બ્લોક મંગાવવામાં આવે છે.

સુરત જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લિમિટેડ. સુમુલ ડેરી સુરત.
સુમુલ દાશ કેટરી બાજુપુરા. ટોલ ફોન નંબર - ૧૮૦૭૯૧૦૪૦૦
સુમુલ ફોર્ડર બ્લોક અને સુમુલ ફીડ બ્લોક

પોષકતત્વો	સુમુલ ફોર્ડર બ્લોક	સુમુલ ફીડ બ્લોક ગોલ	સુમુલ ફીડ બ્લોક પોષક
લેજ % (મહત્વમ)	૧૧	૧૧	૧૧
પ્રોટીન % (વધુતમ)	૫	૬	૧૨
કેટ % (વધુતમ)	૦.૭૫	૨	૨.૫
ફાઇબર % (મહત્વમ)	૪૦	૩૩	૨૫
અભાદ્યતત્વ % (મહત્વમ)	૧૦	૬	૬

વાપરાની ભવામાણા ફોર્ડર દ્વારા પણ આપાતા પણ માટે સુમુલ દ્વારા આપવું નથી. સુમુલ ફોર્ડર દ્વારા સુકા દાશ યારા નો વિકલ્પ છે પણ શરીર નિયાળ માટે સુમુલ દાશ આપવું નથી. એક કલાક સ્વચ્છ પાણી મળી રહે તેવી વ્યવસ્થા જરૂરી છે અથવા ફેનિક પણ દ્વારા પાણી આપવું જોઈએ.

* ફોર્ડર બ્લોક સુકા દાશ નાં અછત નાં સમયે અધ્યાત્માનેસર્જોક આપદામાં સુકા દાશ નો ઉત્તમ વિકલ્પ બની રહે છે.

“ ગામડાના સર્વાંગી વિકાસમાં સહકારી ડેરીનું યોગદાન ”
પુસ્તકનું

સુમુલ ડેરીના પ્રમુખશ્રી માનસિંહભાઈ પટેલ ના હસ્તે વિમોચન

ગુજરાતમાં સુમુલ ડેરી દ્વારા દૂધ સહકારી પ્રવૃત્તિ દ્વારા ગ્રામ્ય કક્ષાએ આર્થિક વિકાસ, સામાજીક વિકાસ, ગ્રામીણ વિકાસ અને માનવીય વિકાસનો સમાંતર વિકાસ કર્ય રીતે શક્ય બનેલ છે તે માહીતી સભર પુસ્તક

“ ઈન્કલુઝીવ રૂરલ ટેવલપમેન્ટ થૂ ડેરી કો.ઓપરેટીવઝ ”

નું વીમોચન સુમુલ ડેરીના પ્રમુખશ્રી માનસિંહભાઈ કે. પટેલ ના વરદ હસ્તે સુમુલ ડેરીના નિયામક મંડળના સભ્યોની ઉપસ્થિતિમાં કરવામાં આવેલ છે.

આ પ્રસંગે સુમુલ ડેરીના પ્રમુખશ્રી માનસિંહભાઈ પટેલે જણાવ્યુ કે આ માહીતીસર પુસ્તક ડૉ. દિલીપભાઈ શાહ (મહાત્મા ગાંધી ગ્રામ અભ્યાસ વિભાગના નિવૃત્ત પ્રાદ્યાપક, વીર નર્મદ ચુર્નિવર્સિટી, સુરત) એ પુસ્તક તૈયાર કરેલ છે તેમનો ખુબ ખુબ આભાર.

આવનારા દિવસોમાં ગ્રામ્ય વિકાસમાં સહકારી ડેરી ની ભૂમિકામાં આ પુસ્તકના ઉપયોગથી વધુ પરિણામ લક્ષી બની શકે તેવી શક્યતાએ છે.

આ સાથે પારડી ઝાંખારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લિ. પો.બો. ૫૦૧, સુમુલ, સુરત-૩૮૫૦૦૮. સુરત ના પ્રમુખશ્રી સન્યુખભાઈ પટેલ નિયમિત ફોર્ડર બ્લોકનો ઉપયોગ કરે છે તેઓના મંડળીના પ્રતિભાવ નીચે મુજબ છે.

રજ. નં. ૧૫૫૨૭

વિના સહકાર નહિ ઉધ્યાર

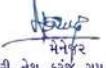
સ્થાપના નં. ૧-૧૧-૧૮૫૦

દી પારડીઝાંખરી, નેશા, કરંજ, ગૃપ દૂધ અને શાકભાજુ વેચાણ કરનારી સહકારી મંડળી લી.

તા. ૨૭/૦૭/૨૦૨૧

પ્રતિશ્રી,
મેનેજિંગ ડિરેક્ટરશ્રી,
પશુપાલન વિભાગ,
સુમુલ ડેરી, સુરત

સવિનય મજફૂર મંડળી નરકમાં સુમુલ ડેરી સુરત માંથી પ્રથમ વખત સુમુલ ફોર્ડર બ્લોક ગુણી રૂપ નંગની ખરીદી કરવામાં આવેલ હતી અને જે સુમુલ ફોર્ડર બ્લોક મંડળીના પ્રમુખશ્રી સન્યુખભાઈ દેવજાભાઈ પટેલ ગામ જ્ઞાંઓઠાં એ પોતાના દુધાળા પશુઓ માટે ખરીદી કરેલ હતી. ત્યાર બાદ દર માસે ૧૦૦ થી ૧૨૫ સુમુલ ફોર્ડર બ્લોક ખરીદી કરવામાં આવે છે. જે મંડળીની સભાસઠો રેગ્યુલર દર રોજ પોતાનાં દુધાળા પશુઓને ખવડાવે છે. જેનાથી દૂધમાં તથા ફેટામાં ઘણો વધારો જોવા મળેલ છે. હવેથી મજફૂર મંડળીના ૮ થી ૧૦ પશુપાલકો નિયમિત પણે સુમુલ ફોર્ડર બ્લોકની ખરીદી કરી પોતાનાં પશુઓને ખવડાવે છે. જે જાણશોશે.

દી પારડીઝાંખરી, નેશા, કરંજ, ગૃપ દૂધ અને શાકભાજુ વેચાણ કરનારી સહકારી મંડળી લી.

રવાના : સુરત જિલ્લા સહકારી દૂધ ઉત્પાદક સંઘ લિ. પો.બો. ૫૦૧, સુમુલ, સુરત-૩૮૫૦૦૮.

